

ÖLÜM SONRASI HAYAT VE CEHENNEM AZABI

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn. Ve'l-âkibetü li'l-müttakîn. Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn.

İ'lemû eyyühe'l-ihvân enne efdale'l-kitâbi kitâbullah ve enne efdale'l-hedyi hedyü Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem. Ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdesin bid'atün ve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin fi'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

a. Ümitlerim bana yeter

حَسْبِي رَجَائِي مِنْ خَالِقِي، وَحَسْبِي دِينِي مِنْ دُنْيَايَ.

Hasbî recâî min Hâlikî ve hasbî dînî min dünyâye.¹

---

¹ Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 140, r. 5870; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, VIII, 54, r. -1.

Hasbî, hasbiyallah. “Bana yeter, bana kâfi.” diyor.

Ne?

Recâî. “Ümitlerim.”

Nedir o ümitlerim?

“İbadet ediyorum, taat ediyorum, Allah’ın rızasını tahsile çalışıyorum, umuyorum ki bunlar ind-i İlâhiye’de makbul olur ve ben bunlarla cennete giderim.”

Bu ümit makbul bir ümittir.

“Allah yolunda günahlardan kendimi saklıyorum ve O’nun emrettiği ibadetleri yapıyorum. Haramlardan da korkup kaçıyorum. Ümidim Allah’tandır ki beni affeder, beni cennetine idhâl eder.”

Fakat bu iman tohumunu atmadan mahsul beklemek ne kadar abes, boş bir şeyse ibadet ve taat etmeden de Allah’ın rahmetini ummak o kadar boştur. Benim vazifem kulluğumu yapmak, yaptıktan sonra Allah’a ümit bağla[maktır.]

“Yâ Rab! Dergâhında sana lâyük ibadet etmeye kudretim yoktur, kâfi de değil ama

aczimle beraber yaptığım bu ibadeti kabul et ve beni affet, cennetine idhâl et, bana rızanı ihsan eyle.”

Bu umulur. Tohumu attın, artık bir şey verecek, tohum atılmıştır. O atılan tohuma mukabil Cenâb-ı Hakk bir lütuf verecek.

Şöyle bir hikâye hatırıma geldi:

Musa *aleyhisselam* devrinde bir adam, Musa *aleyhisselam* Cenâb-ı Hakk’a münacâta gidiyor, geçmiş önüne, demiş ki;

“Yâ Musa, şu yer benim, acaba Allahu Teâlâ bana bu yerden bana bir mahsul verecek mi? Çöl, mâlum ya dağlık... Sor bakalım.”

Cenâb-ı Hakk’a sormuş.

“Orada mahsul olmaz.” demiş.

Ama adama söylememiş. Adam uğraşmış, çalışmış, toprakları eşelemiş, sularını getirmiş, bilmem ne yapmış; çok güzel mahsul olmuş. Demiş ki;

“Yâ Musa, sen Rabbine sorduğunda bana ‘vermeyecek’ dedi ama bak...”

Musa *aleyhisselam* diğer bir münacâtında Cenâb-ı Hakk’a söylemiş.

“Yâ Musa, çalışana vermemek benim şânıma yakışır mı?” demiş.

Biz çalışırsak her şeyi verecek. Biz yahudiye; “Herif sebat ediyor, çalışıyor.” diyoruz, biz Allah’ın kulu değil miyiz?

Biz Allah’ın en sevgili kuluyuz; ekremi’l-mahlukâtız...

Demin kardeşin birisi bana bir koku verdi. Bizim gül yağı kokusu... Dedim bu bir ot, bir nebat, bir alelâde çiçeğin kokusu bu... Çiçek bizim yanımızda sıfırdır.

Ekremi’l-mahlukât ve mevcudât, Allah’ın en sevgili kulları insanlardır. Allah bizi yeryüzünde en güzel mahluk olarak yaratmış; hiçbir şeye benzemez.

Bu güzelliğimizle bizim şu ot kadar kokumuz olmazsa neye yararız biz?

Şu ot bize bir koku veriyor, bir neşe veriyor, bir ders veriyor ve ona sarılıyoruz, para da veriyoruz, alıyoruz. Bir mü’min ki imanıyla beraber bu koku kadar kıymeti olmazsa o mü’minin ne kıymeti olur?

[İnsanlar birbirinden kaçıyor;] “Aman şerrinden sakınayım!” diyor, “Pis kokular gibi

sokulmasın yanıma!” diyor, “Gelme yanıma!” diyor, gitmek gelmek de istemiyor; çünkü kokusu fena...

Onun için aziz kardeş, çok uyanık olmak lazım.

Bir dua yine aklıma geldi, eskiden de söylemiştim, bugün yine tekrar edeyim. Bu dualar Cenâb-ı Peygamber'in duasıdır.

إِذَا تَشَهَّدَ أَحَدُكُمْ فَلْيَتَعَوَّذْ مِنْ أَرْبَعٍ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ
وَعَذَابِ الْقَبْرِ وَفِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ وَمِنْ شَرِّ
الْمَسِيحِ الدَّجَالِ ثُمَّ يَدْعُوا لِنَفْسِهِ بِمَا بَدَأَ لَهُ.

İzâ teşehhede ehadüküm fe'l-yeteavvez min erbain min azâbi cehenneme ve azâbi'l-kabri ve fitneti'l-mahyâ ve'l-memâti ve min-şerri'l-mesîhi'd-deccâli sümme yed'û li-nefsihî bimâ bedâlehû.²

Diyor ki;

---

² Müslim, "Mesâcid", r. 128; Müslim, "Mesâcid", r. 130; Nesâî, "Sehv", 64, r. 1310; Ahmed b. Hanbel, II, 237, r. 7237; Ahmed b. Hanbel, II, 477, r. 10180; İbn Huzeyme, *Sahîh*, I, 356, r. 721; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, II, 84, r. 1234; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, X, 515, r. 6133; Ebû Avâne, *Müsned*, I, 547, r. 2043; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, II, 220, r. 2882; Taberânî, *ed-Duâ*, I, 199, r. 621.

İzâ teşehhede ehadüküm fe'l-yeteavvez min erbain. “Siz namazda teşehhüde oturduğunuz vakitte şu dört şeyden Allah’a sığının.”

“Nedir yâ Resûlallah?”

Allahümme innî eûzü bike min azâbi cehennem. Bundan Allah’a sığının.

Çünkü gözyaşını akıttığın vakit seni yakmayacak olan cehennem hazırlanmış duruyor; yaratılacak değil, yaratılmış. Bizden evvel yaratılmış, orada ateşler içinde bekliyor. Azabı çok müthiş! Çeşitli azapları vardır. Yalnız kızgın fırın değil; envâi çeşit mikroplar, envâi çeşit muzur mahluklar, yılanların her birisinin çeşidi, akreplerin her birisinin çeşidi, ezâ verecek mahlukların sayısı yok... İnsan bunların içinde inleyecek ama ölmeyecek. Orada ölüm de yok. Hani insanı yılan ısırır, akrep ısırır yahut insan ateşte yanar ölür, kurtulur gider. Fakat burada ölüm yok. Azap daima yinelenmekte ve devam etmekte... Bu dayanılır şey mi?

Konuşma var, muhabbet var, görüşme var; hayat var, gidip gelme var. Fakat ızdırap içerisinde, acılar içerisinde dayanılmaz bir hal...

İşte o azâb-ı cehennemden kendinizi korumak için teşehhüdünüzde bundan sığınmayı unutmayın.

Ne yapacaksınız?

Seherlerde kalkıp yalvaracaksınız ve seni o cehenneme sürükleyen hallerden kendini uzak tutacaksınız.

İnsanı cehenneme neler götürür?

Allah'ın emirlerine isyan, günahları irtikap, küfrü mûcip olan halleri işlemek en nihayet insanı cehenneme sürükleyen şeylerdendir.

Bunlardan korunmak için herhalde ağlamak, sızlamak, yalvarmak iktizasından Cenâb-ı Peygamber “Namazınızda dahi cehennemden azabından Allah'a sığının.” buyurmuş.

Bu hadîs-i şerîf Pakistan taraflarına daha kuvvetli olarak gitmiş. Orada vücup hâlinde muhakkak namazda okunmasını -nasıl ki biz *ettahiyyâtü*'yü okuyoruz- müstahsen görmüşler.

Bu hadisi rivayet eden bir râvi, çocuğu namaz kılıyormuş, namaz kıldıktan sonra demiş ki;

“Oğlum, bu duaları okudun mu, Allah’a sığındın mı?”

“Yok baba, okumadım.”

“Öyleyse namazı yeniden kıl.” demiş.

Çünkü çok büyük fitne; azâb-ı cehennem, arkasından da azâb-ı kabir var.

Min azâbi’l-kabri...

“Ne olacak hoca efendi, nefes gitti, iş bitti...”

“Nefes gitti, iş bitti.” diyen adamın Müslümanlık’ta yeri yok! Ne yaparsa yapsın; [isterse] başını secdeden kaldırmayın... İman olmadı. İman, öldükten sonra âhirete inanmakla tamam olur. Âhirete iman da; öldükten sonra azâb-ı kabir var, cehennemin azabı da var, mizan da var, tartılacak, hesap kurulacak, cenneti de var, cehennemi de var. İman bunlarla tamam olur. Yoksa *lâ ilâhe illallah* demekle iman tamam olmaz.

Onun için, azâb-ı cehennemden ve azâb-ı kabirden Allahu Teâlâ'ya sığınmak mecburiyetindeyiz.

“Canım, hoca efendi öldük, işte bitti, hareket kesildi, götürüp mezara gömüyorlar.”

Evet, götürüp mezara gömüyorlar. Ama Allah göstermesin, hepimize iyiliklerle hüsnü hâtimeler nasip etsin; oraya girdikten sonra tabii onu anlatacak dilimiz yok. Ama büyüklerden, peygamberlerden ve Kur'ân-ı Azîmüşşân'dan, hadîs-i şerîflerden iktibas olunan haberlere göre bu azâb-ı kabir mevcut. İnsan bunun nasıl olacağını ancak oraya girdikten sonra anlayacak. Şimdi burada belki masal gibi gelir. Ama Cenâb-ı Peygamber diyor ki;

“O azâb-ı kabirden Allah'a sığının.”

Daha ötesi var mı?

Ötesi yok.

b. Dünya ve âhiretin fitnelerinden de Allah'a sığının

Min fitneti'l-hayâti ve'l-memât. “Dünya ve âhiretin fitnelerinden de Allah'a sığının.”

Fitneler o kadar çoktur ki seni Allah'ın yolundan alıkoyar. “Rızık lazım” dersin, “ekmek parası lazım” dersin, “ev lazım” dersin, “çoluk çocuk evlenecek” dersin, birçok şeyleri öne koyarsın. Bunlar için de çalışmak lazım ve bu çalışmaların neticesinde ömür tabii ki yetmez.

Sabahleyin kalkacaksın, yorulmuşsun, kalkamıyorsun. Öğlen namazı gelecek, iş var, yapacaksın, olmuyor. İkinci vakti işin daha kesif vakti, yine olmuyor. Akşamüstü yorgun gelmişsin, yatsıya da gelemiyorsun.

Niçin?

Fitne-i dünya istilâ etmiş, insan Allah'ı unutmuş, ibadetlerini unutmuş.

İşte bunların şerrinden Allah'a sığınmak lazım ki Allah rızıkta kolaylık verir, yorulmadan verir, kendini telef etmeden ibadete vakit bıraktırır, hepsi güzel olur.

Min fitneti'l-mesîhi'd-deccâl. Bir de Deccâl'in fitnesinden, şerrinden Allah'a sığınmak lazım ki Deccâl çok...

Bu Deccâllar ki kulu Allah'tan ayıran ve kulu Allah'tan uzaklaştıran fiillerin sahipleri-

dir. Bir insanı ibadetten, taatten, şundan bundan alıkoyuyorlar; işte bunlardan Allah'a sığınmak mecburiyetindeyiz.

Allah cümlemizi muhafaza eylesin.

Onun için Cenâb-ı Peygamber;

Hasbî recâî min Hâlikî ve hasbî dînî min dünyâyê. Gerek dünyaya ait gerek âhirete ait olan bu hallerden Cenâb-ı Vâcibu'l-Vücûd hazretlerine sığınarak tohumunu atarsın. Köylümüzün hâlidir; atar tohumu, Allah'a sığınır, Allah'a bırakır. Yağmurunu verirse güzel mahsuller olur, sevinir. Sen yaparsın, Allah ne verirse ona da şükredersin.

Şimdi bizde bu yok. Okursan okursun. Yoksa *Rabbenâ âtinâ*'dan sonra, *Rabbenâ âtinâ*'dan evvel okursun, salavâtlarını okursun. İstersen *Rabbenâ âtinâ* dediğin vakitte ilâveten bunu da okursun.

حَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ أَمَانٌ لِكُلِّ خَائِفٍ

*Hasbiyallâhu ve ni'me'l-vekîlu emânün li-küllî hâifin.*³

“Dünyaya ve âhirete müteallik ne kadar korkular varsa o korkuların hepsine...” *Hasbiyallah.* “Allah bana yeter.” *Ve ni'me'l-vekîl.* “O benim ne güzel vekilimdir.”

O'na teslim oldun mu -teslim olmak kolay değil- her işine kâfi olur. Dünya işlerinde de âhîret işlerinde de...

Onun için, her gün *hasbî Rabbî cellallah* derler, *hasbiyallah* derler, *lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah* derler. Bunları yüzer kere okumayı insan îtiyat edinmeli ve dilini alıştırmalı.

Ashâb-ı kirâm *radıyallahu anhüm* zamanlarında mâlum Müslümanlık zayıftı. Düşman çok geliyordu. Bu fitneciler dediler ki;

“Düşman çok büyük kuvvetle geliyor, bakalım ne yapacaksınız? Bedir'de galip geldiniz, oldu bir kere ama şimdi çok kuvvet geliyor, ne yapacaksınız?”

---

³ Deylemî, *el-Firdevs*, II, 134, r. 2688; Ebû Nuaym, *Târîhu İsfahân*, I, 336, r. -1.

İçlerine bir korku veriyorlar.

Müslümanlar ise; “*Hasbiyallah... Allah var ya, isterseniz daha da toplanın, dünyayı arkanıza alın, gelin. Hasbünallah... Allah mülkün sahibi, kudret ve kuvvetin sahibi, biz O'nun kullarıyız, O nasıl olsa yine bize yardım edecek, sizi şaşırtacak, yine mağlup olacaksınız.*” [dediler.]

Hasbiyallah ve ni'me'l-vekîl. Çok güzel bir duadır.

Daima kul Allah'ına teslim olmalıdır.

c. Güzel ahlak berekettir

حُسْنُ الصَّوْتِ زِينَةُ الْقُرْآنِ

*Husnü's-savti zînetü'l-Kur'âni.*⁴

Kur'an'ı herkes okur. Fakat güzel, yanık bir sesle okuyan insanın okuduğu Kur'an'a doyulmaz.

---

⁴ Bezzâr, *Müsned*, IV, 353, r. 1553; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, III, 468, r. 1963; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, X, 82, r. 10023; Deylemî, *el-Firdevs*, II, 141, r. 2717; İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, XLI, 173, r. -1; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, I, 604, r. 2764; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, IV, 235, r. -1; İbn Adî, *el-Kâmil*, IV, 407, r. -1; [İbn Nasr rivayeti bulunamadı.]

Kur'an'ı hepimiz okuyoruz. Ama Allah kullarının hepsine ayrı ayrı kabiliyet vermiştir, lütufları vardır. Bazı insanın sedasında, edasında çok güzellikler vardır. Okudu mu [dinleyenlerin] adeta bayılacağı gelir.

Bir sefer Harem-i Şerif'e Mısır'dan iki hafız gelmiş. *Innâ fetahnâ*'yı okuyorlar; insan neredeyse bayılacak... O kadar güzel okuyorlar.

Böyle güzel Kur'an okumalar, *zînetü'l-Kur'ân* o Kur'an'ın kendisi ziynettir fakat ses de ona birkaç ziynet daha veriyor.

Onun için, Kur'an okurken okuyup da geçmemeli, biraz da sesi sedayı düzeltmeye gayret etmeli. Bahusus gençler arasında... Yaşlılar bunu hiç beceremez ama gençlikte bu tâlim olunarak [yapılabilir.] Neyi verir?

Tecvidi verir. Tecvitle okumak için. Tecvitle okunan güzel Kur'an, ses de ona uygun oldu muydu ona doyum olmaz.

حُسْنُ الْمَلَكَةِ يُمْنٌ وَسُوءُ الْخُلُقِ شُؤْمٌ وَطَاعَةُ الْمَرْأَةِ
نَدَامَةٌ وَالصَّدَقَةُ تَدْفَعُ الْقَضَاءَ السُّوءَ

*Husnü'l-meleketi yümnün ve sûü'l-huluki şü'mün ve tâatü'l-mer'eti nedâmetün ve's-sadakatü tedfeu'l-kadâe's-sûe.*⁵

Husnü'l-meleketi. “Güzel ahlâk.”
Yümnün. “Berekettir.” *Ve sûü'l-huluki.* “Kötü ahlâklar da...” *Şü'mün.* “Bereketsizlik, hayırsızlık, fenalıktır.”

Onun için, ahlâklarınızı İslâm ahlâkı üzerine terbiye ediniz; kötü ahlâklardan da son derece kaçıp korkunuz, adeta arslandan, yılanlardan korktuğunuz gibi...

Ve tâatü'l-mer'eti nedâmetün. “Kadınların sözünü dinlemek de nedamettir.”

d. Kadınların sözünü dinlemek de nedamettir

Niçin?

“Aklı kısa” derler. Onun her şeye aklı ermez. Sözüne hemen itaat edersen sonra pişmanlıklar duyarsın. Sor, danış; ama kendi aklın ve büyük erkeklerin aklı daha âlâ ve

---

⁵ Ebû Dâvud, "Edeb", 134, r. 5162; Ebû Dâvud, "Edeb", 134, r. 5163; Ma'mer, *el-Câmi'*, XI, 131, r. 20118; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, III, 113, r. 1544; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, XI, 81, r. 8214; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, V, 17, r. 4451; İbn Asâkir, *Târîhu Dimesşk*, XVI, 445, r. -1; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 4, r. 5144.

üstündür, onlarla yaptığın müşâverelerde aldanmazsın.

Ve's-sadakatü tedfeu'l-kadâe's-sû'. Sadaka... Beş kuruş, on kuruş fakir fukâraya veriyoruz. Bu beş kuruş, on kuruş, gözümüzün görmediği sadakalar birçok fena, kötü kazaların, kötü hükümlerin önüne geçer. Kötü kazalardan, kötü belalardan seni korur.

Dün bir hanım kardeş geldi, hâlini hatırını sordum;

“Nasılsın?”

Dedi ki;

“Üç tane kızım vardı. Birisinin kocası kaç senelikken araba kazasına düçâr oldu, öyle gitti. Birisine bilmem nerede bir kaza geldi, öyle gitti. Birisine bilmem nerede kaza geldi, o da öyle gitti.”

Bunlardan Allah'a sığınmak lazım. Hem dille sığınırısın hem de elinle muhtaçlara sadaka vermek sûretiyle sığınırısın. Cenâb-ı Hak bu sadakaların yüzü suyu hürmetine seni de korur, hepinizi de korur. Onun için, sadaka vermekten katiyen çekinme.

Öyle herkesi tecessüs edip de; “Bu adam bu sadakaya layık değil, bırak şunu!” deme. Çünkü işin iç yüzünü bilmezsin. El açıp senden istiyor, ver eline bir şey, geç öbür tarafa... Tecessüs iyi değil. Bazıları söyler; “Birtakım fukarâlar varmış ki apartmanları varmış, hanları varmış, hamamları varmış...” Onun vebali ona ait, onu o düşünsün. O adamı gerçekten bilersen başka ama tecessüs edip “Var mı, yok mu?” diye aramaya lüzum yok.

حُسْنُ الْمَلَكَةِ نَمَاءٌ وَسُوءُ الْخُلُقِ شُؤْمٌ وَالْبِرُّ زِيَادَةٌ
فِي الْعُمْرِ وَالصَّدَقَةُ تَمْنَعُ مِيتَةَ السُّوءِ.

*Husnü'l-meleketi nemâün ve sûü'l-huluki şü'mün ve'l-birru ziyâdetün fi'l-umuri ve's-sadakatü temneu miytete's-sû'.*⁶

Husnü'l-meleketi nemâün.

Yukarıdaki hadisi daha açıklıyor;

---

⁶ Ahmed b. Hanbel, III, 502, r. 16079; Ma'mer, *el-Câmi'*, XI, 131, r. 20118; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, XI, 81, r. 8214; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, V, 17, r. 4451; Kudâ'i, *Müsnedü's-Şihâb*, I, 170, r. 244; Kudâ'i, *Müsnedü's-Şihâb*, I, 170, r. 245; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-sahâbe*, II, 1053, r. 2671; Harâitî, *Mesâviü'l-ahlâk*, I, 23, r. 10; Harâitî, *Mesâviü'l-ahlâk*, I, 170, r. 510.

“Güzel ahlâklar her şeyin güzel olmasına, yetişmesine vesile olur, bereketine sebep olur. Kötü ahlâklar da bereketsizleşmesine sebep olur.”

Ve'l-birru. “İhsânlar, ikrâmlar iyi ahlâkın içerisinde.” *Ziyâdetün fi'l-umuri.* “Ömrü artırır, ziyade eder.”

“Olur mu hoca efendi?”

Olur. Peygamberimiz; “Ziyade eder.” diyor, ne diyeceksin?

“Ziyade” ne demek?

Artmak; 60'taysa 70 olacak; 70'se 80 olacak.

Allah'ın işine karışmaya kimin gücü yeter? Levh-i mahfûzda benim ömrümün ne olduğunu kim bilir ki?

Kimse bilmez. Bilmediğin için; sen ihsan yap, bir iyilik yap. İyilik el ile de olur, dil ile de olur, para ile de olur. İyilikleri yap. Ömrü ziyade eder.

Ziyadeliği; belki ömrünü rahatlıkla geçirirsin, vakitlerin rahat rahat geçer, ibadet ve taatlerini güzel güzel yaparsın. Bu sebeple de

günlerin uzun olur. Meşakkatle günler çabuk geçer, rahatlıkla günler uzun olur, akşam olmak bilmez. Bakarsın artma bu vechiledir.

Yine burada da ifade ediyor:

e. Sadaka kötü ölümü men eder

Ve's-sadakatü. "Sadaka." *Temneu miy-tete's-sû'.* "Kötü ölümü men eder."

Kötü ölümü men eden şey sadakaymış. Hani "Sekte-i kalpten gitti." diyorlar, gider... Şundan gitti, gider... Bundan gitti, gider... Fakat nasıl ki bunları önleyici ilaçlar var, hastaya "Şu ilacı al, bu ilacı al, bu morfini yap, şu morfini yap..." bir şeyler yapıyorlar; bu ilaçlarla insan nasıl tedavi oluyorsa işte bunlar da mânevî tedavi... Sadakaları yerlerine, hayırlara verdin mi...

Bunların en güzeli, ilim yollarında harcanan paralardır. İlim yollarına verilen sadakalar [en güzelidir.] Bir sadakanın beş sevabı varsa ilim yolunda verilen sadakanın sevabı 50, 100, 500, 1000... ileriye doğru gider.

Çünkü İslâm'ın bekçisi iki tane: Birisi o Çanakkale'de göğüslerini toplara verip de şehit olan şühedâ, bir de bu şühedâyâ şehitli-

ğın kıymetini, faziletini bildiren ulemâ. Bu adama şehitliğin kıymetini bildirmeselerdi o orada ölmezdi. O şehâdeti yapmazdı, kendisini kurtarmak için kaçacak yol arardı. Fakat şehâdetin sevabını biliyor, vatanı müdafaa etmenin ne kadar kıymetli olduğunu biliyor, onun için canından geçiyor. “Canım giderse gitsin, vatanım dursun.” diyor. “Çoluğuma çocuğuma kimse elleşmesin.” diyor. Onlar evlerinde rahat yatsınlar, rahat rahat geçinsinler. Onun için benim canım feda olsun.” diyor. Bunu ona ilimler öğretmiştir. Onun için, ilimlerin verdiği fedâil çok büyüktür.

Şehidin bir mertebesi var; 400’e kadar akrabâ-i taallukâtından [kimseye] şefaathakki kendisine verilecektir. Bir kanının damlasıyla da bütün günahları silinecektir. Bu böyle bir mertebe iken, şehit ulemânın mertebesine hiçbir zaman erişemez. Ulemâların mertebesine erişmeye şehitlerin gücü yetmez. Onun için, ilim her şeyin üstündedir.

حُسْنُ الشَّعْرِ مَالٌ وَحُسْنُ الْوَجْهِ مَالٌ وَحُسْنُ اللِّسَانِ
مَالٌ وَالْمَالُ مَالٌ.

*Husnü's-şa'ri mâlün ve husnü'l-vechi mâlün ve husnü'l-lisâni mâlün ve'l-mâlü mâlün.*⁷

Husnü's-şa'ri. “Güzel saç görmek...”
Mâlün. “Rüyada güzel saç gördün mü, mala delâlet eder.” *Ve husnü'l-vechi mâlün.* “Güzel yüz gördün, mala delâlet eder.” *Ve husnü'l-lisâni mâlün.* “Çok güzel konuşuyorsun veya karşında konuşan var, onu görmüşsün; bu da mala delâlet eder.” *Ve'l-mâlü mâlün.* “Mal görüyorsun, o da mala delâlet eder.”

Rüyada görülen bu hallerin hayattaki mallara delâlet ettiğini Cenâb-ı Peygamber bize beyan buyurmuşlar.

حَصَادُ أُمَّتِي مَا بَيْنَ السِّتِّينَ إِلَى السَّبْعِينَ.

Hasâdu ümmetî mâ beyne's-sittîne ile's-seb'îne.

“Ümmetimin ortalama yaşama [süresi] 60 ile 70 arasındır.”

---

⁷ Deylemî, *el-Firdevs*, II, 141, r. 2718; İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, XXXVI, 390, r. -1; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XV, 375, r. 41446; Ebû Nuaym, *Târîhu İsfahân*, I, 147, r. -1; İbn Adî, *el-Kâmil*, IX, 127, r. -1.

70'i geçenler, 80, 90, 100 olanlar var; onlar nadirâttandır. Onlarla kıyas kabul edilmez. Ekseriyetle âhirete göçen insanların yaşı 60 ile 70 arasındır. 70'i atladıysan bahtiyarsın. 80'de ölüme ayrı bir mükâfat var, 90'da ayrı mükâfat var. Fakat bunlara tahammül güçtür. O zaman güç kalmaz, tâkat kalmaz, insanlar onun bunun yardımına muhtaç duruma düşer. Bu sağlıklı olursa bahtiyarlıktır.

Yine bu da Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in mânevî tedavilerindedir:

حَصِّنُوا أَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ وَدَاوُوا مَرَضَاتِكُمْ
بِالصَّدَقَةِ وَأَعِدُّوا لِلْبَلَاءِ الدُّعَاءَ.

Hassınû emvâleküm bi'z-zekâti ve dâvû merdâküm bi's-sadakati ve eıddû li'l-belâi'd-duâ'.⁸

---

⁸ Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, III, 536, r. 6593; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, V, 184, r. 3279; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, V, 185, r. 3280; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, II, 274, r. 1963; Taberânî, *ed-Duâ*, I, 35, r. 48; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, X, 128, r. 10196; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VI, 293, r. 15759; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, II, 104, r. -1; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, IV, 237, r. -1; Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, VII, 347, r. -1; Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, XV, 6, r. -1; [Askerî rivayeti bulunamadı.]

Hassınû emvâleküm bi'z-zekâti. “Siz mallarınızı zekâtlarınızı vermek sûretiyle koruyun.”

Zekâtın fevâidi nâmütenâhidir. İnsanın ufacık bir düşüncesi olsa yine kâfidir.

Sana o malı veren kimdir? Sen mi kazandın bu malı, yoksa sana kuvvet ve kudreti veren Hâlik-i Zülcelâl'in kuvvet ve kudreti sayesinde mi kazandın?

Bugün tımarhânedede senden daha çok kuvvetli insanlar var. Bugün hasta yataklarında senden daha çok kuvvetli insanlar var. Onlar her şeyden âciz... Ama Allah sana kuvvet vermiş, zeka da vermiş, çalışma kabiliyeti de vermiş, kazanıyorsun.

Allah diyor ki;

“Kulum, bak, ben sana kuvvet ve kudreti verdim. Bu kadar mal mülk sahibi oldun, şimdi bunun kırkta birini benim için -Allah yolunda- vereceksin.”

Bu senin geriye kalan malının kurtulmasına ve korunmasına sebep oluyor. Bunların birçok tecrübeleri ve misalleri var.

Ve dâvû merdâküm. Malı sadaka ve zekât vermekle koruyun. Bir de; “Hastalarınızı tedavi edin, hastalarınıza ilaç olarak kullanın.” *Bi’s-sadakati.* “Sadaka vermek sûretiyle hastalarınızı ilaçlayın.”

Sadaka mânevî [ilaç.] Senin alacağın şu veya bu ilaç, evet bu lazım; ama bir de kendini bu yoldan tecrübe et. Peygamber sana öyle diyor;

Ve dâvû merdâküm bi’s-sadakati.

Rivayet İbn Mes’ûd’dan.

Sadaka vermekte güçlük çekme, zorluk çekme; elin açık olsun.

Şimdi hatırıma geliyor:

Biz sabahları az çok tesbih, dualarla meşgul oluyoruz. Arkadaşlarımızdan birkaç tanesi şimdi hasta, evlerinde yatıyorlar.

Niçin?

Soğuk almışlar, romatizmaları artmış filan filan...

Bazı camiler var, güzel kaloriferleri var. Orada sabahtan akşama kadar otursan zarar etmezsin. Burası Arabistan değil, camilerimiz

kış vakti soğuk oluyor. Bugünkü insan da eski insanlara benzemiyor. Eski insanlar yapı itibariyle sağlam insanlardı, tahammülleri iyiydi. Bugünkü insanlar ne kadar olsa zayıf bünyeli, sıkıntıya pek gelemiyorlar. Yarım saatlik bir oturma, bir soğuk almayla insanlar yataklara kadar düşüyor.

Şimdi camimizde bir veya iki tane soba almaya gücümüz yetmez mi?

Pekâlâ yeter.

Bunu yapmaktan korkup kaçıyoruz. Selam verir vermez, Vehhâbîler'den öğrendiğimiz gibi herkes hemen pabucunu alıp kaçsın mı herkes camiden? Yoksa otursun da Allah'a rahat rahat yalvarsın mı?

Şimdi ediyoruz ama biraz zorlukla; elimiz üşüyor, ayağımız üşüyor, şu üşüyor, bu üşüyor... Ama bu sevabı da kaçırmamak için bekliyoruz. Ama bunu yapsak elbette daha faydalanırız...

Bir sadakayı verirken menfaatimizi de düşünmek lazım. Kendi menfaatimizin iktizâsı camimizde iki tane soba kursak [ne güzel olur.] Ben Bursa'ya gittim de Bursa'dayken

bizim çocuklar soba yakıyorlar; linyit kömürünü yakıyorlar, sabahtan yakıyorlar, akşama kadar yetiyor. Akşamüstü bir daha yakıyorlar, sabaha kadar yetiyor. Dolduruyor sobayı... Güzel... İki soba camiye hamam gibi yapar. İnsan da üşümeden istediği vakit namazını güzelce rahat rahat kılar.

Sadaka nasıl lazımsa bu da lazım.

Ve eıddû li'l-belâi ed-duâ'.

Başımıza ne geleceğini kim bilir ya?

Kimse bilmez.

Buradan eve gidecek miyiz, gidemeyecek miyiz? Çıkacak mıyız, çıkamayacak mıyız?

Bundan da haberimiz yok, bunlar meçhûlümüz.

“Meçhûl olan şeylerin hazırlığı...” *ed-Duâ'.*

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in “Teşehhüdde Allah'a dört şeyden sığınınız.” dediği gibi, her şeyden de sığınmak lazım.

f. En kolay dua

En kolay dua:

“Yâ Rab! Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz hazretleri senden ne gibi hayırları istediye ben de isterim. O ne gibi şerlerden sana sığındıysa ben de sana sığınırım yâ Rab!”

Bu kestirme bir duadır. Fakat bu duaların çok genişleri var. Bunların en güzelini Aliyyü'l-kârî hazretleri *Hizb-i A'zâm* denilen dua kitabında toplamış. Biz de onun bir taklitçisini yaparak bir ufağını topladık ki kardeşlerimiz okuyabilsinler ve Allah'a sığınabilsinler.

Bu dualar sabahta akşamda okunduğu takdirde Cenâb-ı Hak bu duaların sebebiyle bakarsın ki... Nasıl ki hastalık sebebiyle aspirin yutuyorsun, kırıklığın geçiyor; bilmem neyi yutuyorsun, vücuduna bir [rahatlık] geliyor. Bu nasıl maddî devaysa mâneviyatta da sadakayı verdiği vakitte bakarsın vücuduna bir rahatlık gelir.

Ne sayesinde?

Ne sayesinde olduğunu hiç bilmem.

Amerika'nın yahut Avrupa'nın yaptığı bu ilaçtan sana bir şifa var da Allah'ın verdiği kelâmda sana şifa olmaz mı?

Bazı insanlar var, okumalara itiraz ederler; “Yahu okumaktan ne olacak? Okuyunca şifa sana nereden gelecek? Olur mu öyle şey?”

Şimdi maddiyât devridir. Eczanelerde ilaçlar dolu. İhtiyacına göre istediğini alır, onları kullanırsın.

Adam onu susturma mahiyetinde ona çirkin sözler söylüyor. Onu harekete getirecek, asabını bozacak, sövme gibi pis sözler söylüyor. Adam kızıyor, bağılıyor çağırıyor.

“Ben sana tokat vurmadım, silah da çekmedim, bıçak da göstermedim, ne kızılıyorsun?” diyor.

“Canım, öyle laf olur mu hiç?”

“Benim lafımla bu kadar müteessir oluyorsun da Allah’ın kelâmını dinleyince niçin olmayacaksınız bakayım, söyle. Benim kelâmımdan üzülüyorsunuz; Allah’ın kelâmı karşısında nasıl dayanacaksınız?”

O Allah’ın kelâmı ki;

لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا

*Lev enzelnâ hâze’l-Kur’âne alâ cebelin le-raeytehû hâşiâ.*⁹

---

⁹ 59/Haşr, 21.

Onun için, kitabımıza iyi sarılmak ve onu iyi öğrenmek ve onu her gün okumanızı size tavsiye ederim.

Bütün dertlere deva Kur'an'dır!

Kur'an'ı bilmeyen kardeşlere de hele ki bu gibi memleketlerde oturan kardeşlere acı-maktan başka çaremiz olmaz.

Evet, köyde dağda bayırda, hocası yoktur, hacısı yoktur, öğrenememiştir; ama bu memlekette olmaz.

Dündü galiba, gazetede gördüm. İstanbul'da 300 bin küsur okuma yazma bilmeyen insan varmış!

Olur mu bu?

Şimdi size bir tane daha okuyayım:

حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ، وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي

لِلْمُتَصَافِينَ فِيَّ، وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ.

Hakkat mahabbetî li'l-mütehâbbîne fiyye ve hakkat mehabbetî li'l-mutesâfîne fiyye ve hakkat mehabbetî li'l-mütebâzilîne fiyye.

Hak celle ve âlâ diyor ki;

“Benim muhabbetim ve sevgim o kimse için haktır ki onlar birbirleriyle sevişiyorlar.”

İki müslüman birbirleriyle candan sevişiyorlarsa Allah da onları seviyor demektir. Allahu

Teâlâ'nın sevgisine işaret; senin müslümanlarla ilgin. Sevişiyorsan Allah sizi seviyor. Ama dışından sevişmek değil, candan sevişmek... Öyle mürâîlik sûretiyle olan sevişmeler... Mürâîyi Allah bilir, onun parası, kıymeti yoktur.

Lillâhi'l-Fâtîha.

Mehmed Zahid KOTKU

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

